

عملیات مشترک در ارتش جمهوری اسلامی ایران

مؤلفان:

دکتر عبدالعلی پورشاسب

دکتر فتح‌الله... کلانتری

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: پورشاسب، عبدالعلی، ۱۳۲۷-
عنوان و نام پدیدآور	: عملیات مشترک در ارتش جمهوری اسلامی ایران/مولفان عبدالعلی پورشاسب، فتحا... کلاتری.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۵ ص.: مصور، جدول.
شابک	: ۷۰۰۰۰۰ ریال ۶-۱۰-۵۳۵۰-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: قیپا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: عملیات مشترک (علوم نظامی)
	(Unified operations (Military science
شناسه افزوده	: کلاتری، فتحالله، ۱۳۴۹ -
شناسه افزوده	: Fathollah Kalantari
شناسه افزوده	: ایران، ارتش، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس
شناسه افزوده	: Iran. Army. Command & Staff university. Dafoos Publisher
رده بندی کنگره	: UA۲۳/۳
رده بندی دیویی	: ۳۵۵/۴۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۰۲۱۸۲۹
اطلاعات رکورد	: قیپا
کتابشناسی	

عنوان: عملیات مشترک در ارتش جمهوری اسلامی ایران

مؤلفان: عبدالعلی پورشاسب، فتحا... کلاتری

صفحه آرایی: حسین بیگدلی شاد

طراح روی جلد: میلاد فرهادی

ناشر: انتشارات دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۲۴۵ص

تاریخ نشر: ۱۴۰۱

چاپ اول

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۷۰۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاسور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

www.dafoosaja.ac.ir

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۶۶۴۷۰۴۸۶ - ۰۲۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مترجم می باشد.

کلیه حقوق برای محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول تاریخچه و مفاهیم عملیات مشترک
۱۲	تاریخچه عملیات مشترک
۱۳	نمونه‌هایی از تاریخچه عملیات مشترک در دنیا
۱۹	نیروی مشترک در ایران از ابتدا تا پایان حکومت هخامنشیان
۲۵	خلاصه‌ای از چند عملیات مشترک انجام شده در طول دفاع مقدس
۳۶	سیر تطور عملیات مشترک در دنیا
۴۲	جنگهای منطقه‌ای
۴۵	مفاهیم عملیات مشترک
۴۹	مفاهیم کارکردی و توانمندسازی عملیات مشترک
۵۲	اصول و ملاحظات عملیات مشترک
۵۵	فصل دوم طرح‌ریزی و سازماندهی عملیات مشترک
۵۶	طرح‌ریزی عملیات مشترک
۵۹	چگونگی طرح‌ریزی عملیات مشترک
۱۰۰	طرح‌ریزی عملیات مشترک در آمریکا
۱۱۷	سازماندهی برای عملیات مشترک
۱۱۹	نیازمندی‌ها و روش‌های مورد استفاده نیروی مشترک
۱۲۰	سامانه‌های عملیات مشترک
۱۲۸	ویژگی‌های نیروی مشترک
۱۳۰	نقش فرمانده نیروی مشترک
۱۴۵	فصل سوم فرماندهی عملیات مشترک
۱۴۶	فرماندهی مشترک
۱۴۹	روابط فرماندهی
۱۶۱	ساختار سازمانی ستاد و فرماندهیهای مشترک
۱۷۴	متخصصه‌های عملیات مشترک

۱۷۶	ویژگی های پایه ای عملیات مشترک با وجود فناوری های بالا
۱۷۸	نیروهای چندگانه نبرد و انواع و الگوهای متنوع انجام عملیات مشترک
۱۸۱	آموزش عملیات مشترک
۱۸۷	نیروهای آجا
۱۹۷	فصل چهارم راهبردهای عملیات مشترک
۱۹۸	عوامل مؤثر بر اجرای عملیات مشترک در آجا
۲۰۷	راهبردهای اجرای عملیات مشترک در آجا
۲۱۰	راهبرد های بخشی برای اجرای عملیات مشترک
۲۱۵	تدوین استراتژی بر اساس SWOT بهبود یافته
۲۱۷	الزامات پیاده سازی راهبردهای اجرای عملیات مشترک در آجا
۲۱۹	چالشهای طرح ریزی عملیات مشترک در آجا
۲۲۳	راه کار مرتفع نمودن چالش های اجرای عملیات مشترک در آجا
۲۳۱	الگوی سامانه فرماندهی و کنترل آجا در عملیات مشترک
۲۴۰	الگوی تدوین دکترین عملیات مشترک آجا

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالاً وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ...» (برای جنگ با کافران) سبک بار و مجهز بیرون شوید (با فوج پیاده و سواره، آسان یا مشکل) و در راه خدا به مال و جان جهاد کنید^۱: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ای کسانی که ایمان آورده‌اید هرگاه با (فوجی از دشمنان) مقابل شدید پایداری کنید و خدا را پیوسته یاد آرید، باشد که پیروزمند و فاتح گردید.^۲

«امروز برای نظامیان در هر سطحی هستند، کسب معلومات و دانش نظامی و هر آن چه به این دانش مربوط می‌شود، جزء فرائض است و همه دوره‌های تحصیلی نظامی ما، از ارزش واقعی برخوردار هستند.»^۳ «درجنگ نظامی، سازماندهی، عملیات، فرماندهی و تاکتیک، دقت نظر، موقع شناسی و ده‌ها عامل دیگر در کنار هم، دانش نظامی را به وجود می‌آورند و استعداد و نبوغ نظامی را نشان می‌دهد»^۴

لازمه اجرای موفقیت آمیز عملیات مشترک، داشتن شناخت کامل از شیوه عملیات، توانمندی‌ها، اهداف، مأموریت‌ها، اقدامات جانبی و سایر اصول می‌باشد تا عمل و کارکرد نیروهای رزمی تابعه را شکل دهد. این موفقیت بستگی به توانایی در طرح‌ریزی و درک و فهم عملیات از سوی فرماندهان، سازمان‌ها و بخش‌های تحت پشتیبانی و پشتیبانی کننده که در عملیات مشترک به صورت مستقیم یا غیرمستقیم مشارکت می‌کنند دارد. با توجه به این که محیط پذیرفته شده در جنگ آینده پایه و اساس توسعه و اصلاح توانمندی‌های مورد نیاز برای اجرای عملیات مشترک در سطح نیروهای مسلح را شکل می‌دهد. لذا «هر یک از اشکال جنگ‌های آینده چالش‌های خاص و دشوار و سختی بلاخص طرح‌ریزی عملیات را فرا روی نیروهای مشترک قرار می‌دهد.»^۵ امروزه آجا بیش از هر

۱- قرآن کریم، سوره مبارکه نوبه، آیه ۴۱

۲- قرآن کریم، سوره مبارکه انفال آیه ۲۴

۳- بیانات فرماندهی معظم کل قوا، در دیدار فرماندهان و دانشجویان نیروی زمینی ارتش، ۷۲/۷/۲۸

۴- بیانات فرماندهی معظم کل قوا، در دیدار جمعی از فرماندهان و رؤسندگان عملیات بیت المقدس، ۷۸/۳/۳

۵- دکتر، مسعود، دکترپری دفاعی - ملی انگلستان، هرگز آینده‌پژوهی و فناوری دفاعی، تهران، ۱۳۷۸، ص ۱۴

زمان دیگر، نیازمند کسب مجموعه‌ای از توانایی‌ها و قابلیت‌ها در ارتباط با طرح‌ریزی عملیات مشترک در آینده جهت مقابله با تهدیدات و ریسک‌ها و پیشران‌های بنیادین مرتبط با تهدیدات متصور در صحنه رزم خواهند بود. این درحالی است که بایستی به قابلیت‌های شناخته شده‌ای از محیط عملیاتی آینده بر اساس طرح‌ریزی و اجرای عملیات مشترک «به نیروهای مسلح هر چه بیشتر ارتقای کیفیت داده شود که برای آینده لازم است»^۱ این در شرایطی است «که محیط عملیاتی در حال ظهور آینده بسیار پیچیده، با ارتباط بیشتر، پویاتر و شاید هم بی‌ثبات‌تر از گذشته خواهد بود.»^۲ جنگ‌های آینده به دلیل پیچیدگی‌های محیط و تعدد مؤلفه‌های اثرگذار بر نتایج آن، دچار تغییر بنیادی گردیده و کشورها رویکردهای متفاوتی در این خصوص به کار خواهند گرفت. بر همین مبنا عملیات مشترک به دلایلی از قبیل اثرگذاری بالا، تمرکز قوا، صرفه‌جویی در منابع، کاهش هزینه‌ها و سرعت بالا در دستیابی به اهداف و... جایگاه ویژه‌ای در این خصوص یافته‌اند و امروزه کمتر کشوری است که در جنگ‌ها رویکردهای مستقل اتخاذ نماید، به‌ویژه ارتش آمریکا به‌عنوان تهدید اصلی کشور ما محوری‌ترین رویکرد نظامی خود را بر مبنای عملیات مشترک برنامه‌ریزی نموده است.

در همین راستا مفاهیم عملیات مشترک نیز دچار تغییر اساسی گردیده و ابعاد جدید و پیچیده‌ای یافته است. به‌طوری‌که از انجام عملیات تک نیروئی با پشتیبانی سایر نیروها به عملیات منطقه‌ای در جغرافیای مختلف تغییر شکل داده و امروزه با توسعه مفاهیم نوظهور، حتی عملیات وسیع در ابعاد مختلف نظامی و غیرنظامی را در حوزه نرم و سخت در بر می‌گیرد. فرمانده عملیات‌های مشترک باید دارای شناخت عمیق و تسلط بر اهداف راهبردی و خط مشی مدیر جنگ بوده، زمینه بین‌المللی مربوطه را مشاهده کرده و شرایط سیاسی و دیپلماتیک کشمکش را درک کند و بصورت جامع تمامی عوامل محدود کننده اقدامات عملیاتی حول اهداف راهبردی را برای آنکه بدرستی خط مشی

۱. بیانات فرماندهی معظم کل قوا در جمع کارکنان، اجلاس ۷۴، ۱۳۰.

۲. معروفی، آنگه، محیط عملیات مشترک جهان در سال ۲۰۳۰ و پس از آن، مراکز آینده‌پژوهی و مهندسی دفاعی، تهران، (۱۳۸۸)، ص ۳.

و هدف عملیات مشترک محقق شود تحلیل نماید که لازمه آن وجود دکترین عملیات مشترک است.

فلسفه وجودی ارتش، در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، استقرار یک مجموعه توانمند از نیروهای زمینی، هوایی و دریایی و قرارگاه پدافند هوایی است که قادر باشند، در پاسداری از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران در مقابل هرگونه تهدید داخلی و خارجی به نحو شایسته دفاع کرده و از هیچ کوششی دریغ نورزند. اجرای چنین مسئولیت سنگین، مهم و حساس مستلزم حاکمیت ملی است که بر پایه آن حداکثر بهره‌برداری از قدرت نظامی کشور به عمل آمده و تلاش نیروها، هم‌افزا گشته و با دقت کامل هم‌سو گردند. عملیات‌های نظامی که در چند دهه گذشته در پیرامون کشور ما به وقوع پیوسته، به صورت مشترک و مرکب بوده است.